

ԳՐԱԿԱՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Արմինե ԲՐՅԱՆ

Երևանի պետական համալսարան

Ա. ՄԱՍԼՈՈՒԻ ԻՆՔՆԱԲԱՎՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՊԵՍ ՊՈՏՏԱԿԱՆ ՏԵՍԻԼՔԻ ԱՐՏԱՀԱՅՏՉԱՄԻՋՈՑ ԹԵՂ ՀՅՈՒՋԻ ԵՎ ԹՈՄԱՍ ԹՐԱՆՍԹՐՈՄԵՐԻ ՊՈՏՐԻԱՅՈՒՄ

Թեղ Հյուզի և Թոմաս Թրանսթրոմերի միջաստիճան պոետական ընկալման ճանապարհը անցնում է հոգեբանական տարբեր տեսությունների միջով: Հոգեբանական տարաբնույթ վիճակներն ու կորստի և մահվան վախի սպառնալիքը դառնում են առանցքային կոնցեպտուալ թեմա, որի տողապատկերում նշմարվում է նրանց գիտակցականի և ենթագիտակցականի պայքարում ստացված պարադոքսը՝ պոետական տեսիլքի տեսքով: Թեղ Հյուզն ու Թոմաս Թրանսթրոմերը, տարիների ընթացքում զարգացնելով իրենց ստեղծագործական ջիղը, անցնելով Աբրահամ Մասլոուի ներկայացրած ինքնաբավության էտապներով՝ կեցության և ապահովության ստեղծում, սիրո և պատկանելիության հասանելիություն, արժեքային համակարգի ձևավորում, կարողացել են հասնել ինքնաիրագործման ամենաբարձր աստիճանին:

Բանալի բառեր. միջաստիճան, Ա. Մասլոուի ինքնաբավության տեսություն, պոետական տեսիլք, ինքնաիրագործում, գիտակցական, ենթագիտակցական, աշխարհընկալում, պոետական էներգիա

Միջագիտակցության և միջամտածողության նոր ընկալումը գրականության մեջ դիտարկվում է որպես քսաներորդ դարի գրականագիտական խոշորագույն ձեռքբերումներից, որը հնարավորություն ընձեռեց հեղինակներին իրենց ստեղծագործություններում վերհանելու մարդկության գիտակցության մեջ առկա միջերը բոլորովին նոր հայեցակարգերով: Նոր միջագիտակցության ընկալումը իր հերթին առաջ քաշեց մի շարք հարցադրումներ, որոնք իրենց նորովի ձևակերպումներում առնչություն ունեն ոչ միայն գրականության, այլ նաև հոգեբանության, կրոնի, փիլիսոփայության և անտրոպոլոգիայի հետ:

Նոր միջաստեղծման գաղափարի առաջացմանը զուգահեռ հանդես եկան տարբեր հայեցակարգեր, որոնք նպաստեցին վերջինիս տարած-

մանն ու զարգացմանը գրականության ասպարեզում: Այդ հայեցակարգերից էր հոգեբանական նոր տեսությունների ի հայտ գալը, որոնք կարողացան ազդեցություն ունենալ հեղինակների իրատեսության և աշխարհի ռացիոնալ ընկալման վրա: Հոգեբանական նոր տեսությունները, որոնց մասին կխոսվի այս հրապարակման մեջ, ունեցան բավական մեծ արձագանք և հաջողություն անհատի ինքնադրսևորման, ինքնաճանաչողական և ինքնաիրագործման հարցում: Հարկ ենք համարում նաև անդրադառնալ այն հանգամանքին, որ միֆաճանաչողության և միֆաստեղծման կոնցեպտուալ հիմքը անհատի ինքնաիրագործումն ու ինքնաճանաչողությունն են թե՛ իրական աշխարհում և թե՛ իր իսկ երևակայության սահմաններում:

Քսաներորդ դարում նոր միֆաստեղծման պահանջարկը իր չափորոշիչների հետ համատեղ ծնեց նաև գրականության մեջ հոգեբանական ասպեկտի ներառման պահանջմունքը: Նոր միֆաստեղծման ընկալումն ու գաղափարն ունեցող պոետներն իրենց ստեղծագործություններում ներդրեցին ոչ միայն հուզականը, ֆիզիկականը, իրենց ներքին էությունը, բնագղայինը, այլև մարդու հոգեկերտվածքն ու ներաշխարհը: Քանի որ նոր միֆաստեղծումը փորձարարական երևույթ էր, պոետներին հաջողվում է համադրել հոգեբանական տեսությունները իրենց պոետական նյութի հետ:

Քսաներորդ դարում գրականությունը դարձավ ոչ միայն նոր գեղագիտական ճաշակի արտահայտիչ, այլև վերստեղծեց և կիրառեց նոր միֆականության չափորոշիչները՝ համադրելով հարակից նոր ուսումնասիրվող դաշտերի հետ, այն է՝ տվյալ դեպքում հոգեբանությունը: Գրական տեքստերը բացվեցին և ուսումնասիրվեցին արքետիպերի տեսության և մարդու ենթագիտակցական շերտերի բացահայտման շնորհիվ:

Եվ մեր խնդիրն է ուսումնասիրել Հյուզի և Թրանսթրոմերի պոետական տեսիլքներն ու աշխարհընկալումը ոչ միայն որպես հոգեբանական էներգիաների արդյունք, ոչ միայն որպես տիրույթ, որտեղ կա արքետիպերի տեսություն, այլ նաև քննարկել և վերլուծել նրանց պոետիան ամերիկացի հոգեբան Աբրահամ Մասլոուի ինքնաբավության տեսության շրջանակներում: Ըստ մեր ուսումնասիրությունների՝ կարող ենք փաստել որ երկու պոետների տեսիլքի ձևավորման և զարգացման ճանապարհը նույնպես անցել է Մասլոուի ներկայացրած տեսության փուլերով: Հարկ է նշել, որ մեր ֆիզիկական աշխարհը, թվում է, թե պատրաստ է ընդունել քսաներորդ դարից սկսած գաղափարապես և հոգեպես փոփոխություն ապրած անհատի մեջ արթնացված ոգեղենության պահանջարկը, սակայն իրականությունն այն է, որ մեր առարկայական աշխարհում եղած սահմանափակումները և պահանջները իրական խնդիրը չեն, դա մեր սեփական հոգու և փիլիսոփայական մտքի գիտակցումն է, որը առաջ է մղում մարդուն իր կյանքի բոլոր փուլերում:

Եվ այս ամենի գիտակցման արդյունքում է, որ քսաներորդ դարի կեսերին ի հայտ է գալիս հոգեբան Աբրահամ Մասլոուի տեսությունը, ըստ որի, մարդն իր կյանքի ընթացքում անցնում է որոշակի էտապներով, որոնք էլ նրան բերում են ինքնադրսևորման և ինքնաարտահայտման: Ա. Մասլոուն իր «Մոտիվացիա և անհատականություն» գրքում առաջ քաշեց անհատի իր ձևավորած պահանջմունքների տեսությունը, որի հիմքում ընկած է հումանիստական հոգեբանությունը: Մասլոուն վստահ էր, որ անհատի էությունը և ներաշխարհը պետք է ուսումնասիրել ոչ թե շեղված վարք ունեցող հիվանդներին հետազոտելով, այլ մարդկանց մեջ եղած խելացի կերպերին զննելով: Մինչ Մասլոուի առաջ քաշած մոտիվացիոն տեսությունը մնացած բոլոր մոտիվացիոն ուսումնասիրությունները նման են նրանով, որ դիտարկում են անհատի պահանջմունքները, հակվածությունները ու խթանող որոշ իրավիճակներ՝ որպես անհանգստացնող, գրգռիչ երևույթներ, որոնցից անհատը ցանկանում էր ձերբազատվել: Այս պարագայում մոտիվացված վարքը, նպատակասլացությունն ու սկսվածը ավարտին հասցնելու ձգտումը միայն այդ տիպի զգացումներից ազատվելու միջոց է դիտարկվում: Ելնելով այս ամենից՝ զարմանալի չէ, թե ինչու է, օրինակ, ֆրոյդիստական հոգեբանությունը հիմնվում մոտիվացիայի նկատմամբ բացասական մոտեցմամբ, ըստ որի՝ ցանկության իմպուլսները վտանգավոր են և պետք է պայքարեն դրանց դեմ: Դա հասկանալի է այն առումով, որ վերջ ի վերջո ֆրոյդիստական հոգեբանությունը շփվում և ուսումնասիրում է այնպիսի հիվանդների, որոնք իսկապես տառապում են իրենց պահանջմունքների անկատարությունից և բավարարվածության հասնելու իրենց անհաջող փորձերից: Սակայն այս պարագայում հարկ ենք համարում անդրադառնալ այն հանգամանքին, որ չնայած որ մեր ուսումնասիրվող պոետների պոեզիայում առկա են ֆրոյդիստական հոգեբանության տարրերն այն առումով, որ դրանցում կա նաև բնազդային սեռական մղումների բավարարվածության միտում, կա մարդու սեռական էներգիայի պարպման հնարավորություն, սակայն երկու պոետներն էլ այդ միտումները արտահայտել են հենց բավարարվածության հասնելու միջոցով: Հյուզի պոետիկ դաշտը սեռականորեն բաց է և ազատ, նա չի զլանում նկարագրել և արտահայտել իր բնազդային մղումները, որոնք ապրել է կամ ցանկանում է ապրել, իսկ ահա Թրանսթրոմերի պարագայում մենք տեսնում ենք որոշակի զսպվածություն, որը արտահայտվում է, իհարկե, բնազդային, մարմնի մասերի նկարագրությամբ, սակայն չի անցնում թույլատրելիի սահմանը, ինչպես դա անում է Հյուզը:

Ինչպես գիտենք, ցանկությունների և պահանջմունքների սանձումը եղել է փիլիսոփայության, թեոլոգիայի և հոգեբանության մշտական արձարձվող թեմաներից, սակայն Մասլոուն, անդրադառնալով այդ երևույթին, առաջ է քաշում պահանջմունքների և դրանցից բխող մոտիվացիայի հանդեպ բոլորովին նոր մոտեցում: Ըստ Մասլոուի տեսության,

մարդկային բոլոր պահանջմունքները բաժանվում են երկու խմբի՝ բնածին և ձեռքբերովի /Maslow, 1954: 167/: Մասլոուն առանձնացնում է պահանջմունքների հինգ աստիճան, որոնք դասավորված են առաջնայնության աստիճանական համակարգով, սակայն սրանք էլ իրենց հերթին ներառված են երեք կարևորագույն մասնաբաժնում: Սովորաբար դրանք ներկայացվում են բուրգի տեսքով, որի ներքևի հատվածում առավել հիմնական պահանջներն են՝

1. Առաջին աստիճանին գտնվում են մարդկային ֆիզիկական պահանջմունքները, որի մեջ են մտնում սնունդ, քուն, ջերմություն, հոմեոստազ, արտաթորություն: Այս առաջնային պահանջմունքը, ըստ Մասլոուի, գտնվում է հիմնական կարիքների բաժնում:
2. Երկրորդ աստիճանին անվտանգության կամ ապահովության պահանջն է՝ մարմնի, առողջության, ընտանիքի, բարոյականության, սեփականության, աշխատանքի հանդեպ: Սա նույնպես գտնվում է հիմնական կարիքների բաժնում:
3. Այս աստիճանում է գտնվում սիրո և պատկանելիության, նվիրվածության մարդկային պահանջը, որի մեջ են մտնում ընտանիքը, ընկերությունը, սեռային մտերմությունն ու փոխհարաբերությունները: Ահա այս աստիճանը ներառված է հոգեբանական կարիքների բաժնում:
4. Չորրորդ աստիճանում Մասլոուն ներկայացնում է առավել խորը հոգեկան մի պահանջ, մարդկային պատվի պահանջը՝ ինքնասիրությունը, ինքնավստահությունը, նվաճումների ձգտումը, հարգանքն ուրիշների նկատմամբ և ինքն իր հանդեպ, ինչպես նաև հարգանքի ընկալումը ուրիշների կողմից հանդեպ տվյալ մարդուն: Սա նույնպես ներառված է հոգեբանական կարիքների մեջ:
5. Հինգերորդ և ամենաբարձր աստիճանին է ինքնաիրացման պահանջմունքը՝ ստեղծագործումը, բարոյականությունը, տարերայնությունը, փաստերի ընթռնումը, որն էլ իր հերթին ներառված է ինքնաիրագործման կարիքների մեջ /Maslow, 1954: 39-44/:

Ըստ Մասլոուի տեսության՝ նախքան ինքնաիրագործման հասնելը անհատը պիտի անցնի երկար ճանապարհ՝ հաղթահարելով հոգեբանական, ապահովության, սիրո և արժեհամակարգի շեմերը: Ընդ որում վերջին չորս շեմերը հոգեբանը համարում է պակասության կարիքներ, իսկ ինքնաիրագործումը՝ լինելիության կարիք: Ինքնաիրագործման հասնել նշանակում է արդեն իսկ ունենալ սթափ գիտակցություն, հասկացողություն, գեղագիտական ճաշակի արժևորում, գիտելիքների հզոր պաշար, գաղափարների իմաստավորում և այլն /Maslow, 1954: 125-126/: Եթե ինքնաիրագործման դեպքում մենք գործ ունենք գիտակցականի հետ, ապա հոգեբանական և ապահովության կարիքների դեպքում

առավել խոսուն է մարդու բնագրային համակարգը: Անհատի գիտակցությունը, որքան էլ որ բարձր լինի, այնուամենայնիվ, նա չի կարողանա դիմադրել քաղցին, ծարավին, ցուտին, և երբ հենց այս պահանջմունքները սկսում են բավարարվել, զուգահեռ գլուխ է բարձրացնում մեկ այլ պահանջմունք և սպասում բավարարման, և այդպես շարունակ:

Մասլոուն համոզված էր, որ վերոնշյալ պահանջմունքները ոչ միայն վտանգավոր և տհաճ չեն առողջ մարդու համար (եթե իհարկե նա գտնվում է սովորական հասարակական հանգամանքներում, որտեղ այդ պահանջմունքները իրագործելը խնդիր չի առաջացնում), այլ նաև կարող են նրան ոչ միայն հաճույք պատճառել, այլ օգտակար լինել: Իսկ ինչ վերաբերվում է ինքնաիրականացման կամ ինքնաիրագործման պահանջմունքին, Մասլոուն պնդում է, որ այն խթանում է անհատին զարգացնելու ստեղծագործական ջիղը, ինչը ոչ մի տեսանկյունից չի դիտարկվում որպես բացասական երևույթ: Ըստ նրա պնդումների՝ մարդկանց բացարձակ մեծամասնությունը ձգտում է ինքնադրսևորման, ինքնաիրացման, այսինքն ինքնաբավության: Յուրաքանչյուր անհատ պահանջ ունի ինքնաարտահայտվելու և արդեն գտած եսը դրսևորելու: «<Ենց սա է Մասլոուն անվանում ինքնաիրագործում, որն էլ իր հերթին բացատրում է որպես ներքին պոտենցիալ հնարավորությունների, կարողությունների և տաղանդների անդադար իրացում, որպես առաքելություն կամ կոչման իրագործում և սեփական նախասկզբնական բնույթի ընդունում» /Goble, 1970: 62/: Այս մոտեցումը Մասլոուն կապում է էքզիստենցիալ փիլիսոփայության գաղափարախոսության հետ ասելով. «անհատը կողմորոշվում է և ցուցաբերում իր ամբողջ ներքին պոտենցիալը, երբ հայտնվում է հատկապես սահմանային իրավիճակներում: <Ենց այդ պահից նա սկսում է հաղթահարել իր առջև դրված արգելքներն ու խոչընդոտները՝ դրա շնորհիվ ձեռք բերելով հնարավորություն լինել այն, ինչ ինքը կա, ստեղծել նոր հնարքներ և արաքներ, այլ ոչ թե կրկնել դրանք, և այդ ամենից հետո ի վերջո թույլ տալ սեփական էությանը ինքնաարտահայտվելու» /Maslow, 1943: 376/: Անհատի՝ իր իսկ ես-ի բացահայտման խնդիրը լավագույնս մեկնաբանել է Թրանսթորմերն իր «Դիմանկար մեկնաբանությամբ», որտեղ, իհարկե, տեսանելի է, որ դիմանկարը պոետի արտաքին կերպն է, իսկ մեկնաբանությունը՝ իր ներքին էությունը:

Նրա մեջ եղած ես-ը հանգստանում է,
Բայց նա գոյություն ունի: Բայց նա չի նկատում
և այդուհանդերձ նա ապրում է, գոյություն ունի:
Ո՞վ եմ ես: Հիմա և շատ ժամանակ առաջ
Ես մի քանի վայրկյանով մոտեցա
ԻՆՁ, ԻՆՁ, ԻՆՁ:

/T. Transtormer, 2006: 71, թարգմ.՝ Ա. Բոյանի/

Մասլոուի պնդմամբ՝ ինքնաբավ մարդու արժեքային համակարգի հիմքում ընկած են կյանքի հանդեպ իր փիլիսոփայական վերաբերմունքը, ինչպես նաև համաձայնությունն ինքն իր և իր կենսաբանական բնույթի, հասարակական կյանքի և ֆիզիկական իրականության ընկալման հետ: Այս ընկալումն է, որը Հյուզի և Թրանսթրոմերի մեջ ծնում են պոետական տեսիլքի ինքնաիրագործված պատկերը: Նրանք երկուսն էլ, կյանքի սահմանային իրավիճակներում հայտնվելով, հաճախ ներկայացնում են անցած ճանապարհի ապրած ցավը, տառապանքը, սակայն կարևոր մի բան, որ միավորում է նրանց, նրանք ներկայացնում են նաև այն վերջնակետը, որին իրենք հասել են հենց այդ ապրումների շնորհիվ: Կյանքի նկատմամբ նմանատիպ վերաբերմունքը համընդհանուր է, և դրա հետքերը կարելի է տեսնել ինքնաիրագործման յուրաքանչյուր գնահատականի, յուրաքանչյուր դատողության մեջ. դրա վառ ապացույցը երկու պոետների զարգացած ազատ կամքի դրսևորումն է: Ընտրության անհրաժեշտությունը նրանց մեջ չի առաջացնում երկակիության զգացում կամ որևէ կասկած, ինչպիսին էլ լինի ընտրությունը, ինքնաբավ պոետները կատարում են այդ ընտրությունը առանց երկար մտորումների, նրանց ցանկությունները չեն բախվում գիտակցությանը: Ինչպես, օրինակ, Հյուզի «Ազոավը» բանաստեղծական ժողովածուն ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ ազատ կամքի դրսևորում, որում պոետը ինքնադրսևոման միջոցով ներկայացրել է բնազդայինի մղումները, մեղքի ծնունդը և ազոավի՝ քսաներորդ դարի գերմարդու կերպի ազատ ընտրությունն ու ազատ գործելատճը: Օգտագործելով նոր միֆաստեղծման համար անհրաժեշտ բոլոր չափորոշիչները, որոնց մեջ են մտնում նաև հոգեկերտվածքի ապաքինումն ու ներաշխարհի էներգիաների ճիշտ օգտագործումը, բանաստեղծները լիարժեքորեն ինքնաիրագործվում են: Հյուզի մեկ այլ բանաստեղծության մեջ՝ «Արդար ընտրություն», հեղինակը կրկին վկայակոչում է քրիստոնեական գաղափարներին և ընտրությունը ուղղորդում դեպի բարու և չարի հակամարտություն, դեպի աստվածաշնչյան կերպարներին:

Արդար ընտրություն:՝ Սատանայի հայնվելիս, քաջալերվի՛ր,
Եվ քո մասնակցությունը բե՛ր
քո ամբողջ վերացական թափանցիկությանը:
Կամ պիտի բացես քեզ երկընտարքնի առաջ-
Մի թուլացած պտույտ և դրա տակ կհայտնվես, կարծես
ազնվորեն
Բայց ծանրության ներքո.
Երկուսին էլ արդարորեն դաստիարակելով: Խառնված
արյունը
Թող որ քոնը կլինի:

Քո ամեն հայացքը պիտի որ տեսնի քո զույգերից մեկին.

Ոմն Աբելին կամ էլ արյունակից Կայենին

/P. Reegan, 2005: 36, թարգմ.՝ Ա. Բոյանի/

Թրանսթրոմների պարագայում ևս նկատվում է ինքնաիրագործման ազատ կամքի դրսևորում, քանի որ նրա ողջ պոեզիան հագեցած է իր ֆիզիկական անկարողության մասին կանխագուշակումներով, որը գալիս է իր ներքին հոգեկան էներգիայի և ինքնագիտակցականի փոխազդեցությունից: Իհարկե, պետք է նաև դիտարկենք այն հանգամանքը, որ բարձր ինքնաիրագործմանը հասնելու ճանապարհը լի է եղել հոգեկան տրավմաներով թե՛ Հյուզի և թե՛ Թրանսթրոմների համար:

Հիմնվելով երկու բանաստեղծների պոետական տեսիլքների դրդապատճառների վրա, որոնցից են կյանքի հանդեպ վախը, մահվան մոտալուտ գալուստը հարկ ենք համարում նաև ուսումնասիրել կանադացի հոգեբան Ալբերտ Բանդուրայի այն տեսությունը՝ ըստ որի որոշակի գործընթացներում թուլանում են ֆորբիական տագնապային զգացումները և առաջացնում անհատի վախի և գրգռվածության փոփոխություններ, որի համար էլ պատասխանատու է մարդկանց գիտակցության մեջ ինքնաարդյունավետության համոզմունքը: Ինչպես նաև այս ամենի ուսումնասիրությունը մարդու կենսագործունեության մեջ դրսևորվում է սեփական վախերի մասին խոսելով և դրանք որոշակիորեն ներկայացնելով անգամ արվեստում: Ինքնաարդյունավետությունը, ըստ Բանդուրայի, անհատի վստահությունն է նրանում, որ նա կարող է կառավարել իր վարքն այնպես, որ այն լինի մաքսիմալ արդյունավետ, որն էլ հիմնված է սեփական ուժերի վստահության և հաջողության հասնելու ակնկալիքի վրա: Բանդուրայի առաջարկած սոցիալական ուսուցման տեսության համաձայն պաշտպանական վարքագիծը առաջանում է տարբեր ճանաչողական մեխանիզմների մեթոդներից: Փաստորեն հոգեբանական ընթացակարգերը, ինչ որ ձևով էլ որ ի հայտ են գալիս, ծառայում են որպես ստեղծագործելու և սեփական ակնկալիքների հզորացման անհատական արդյունավետության միջոց: Եվ ըստ այդմ, որքան ուժեղ է ինքնակառավարման արդյունավետության ընկալումը անհատի ներսում, այնքան ակտիվ են դրա հաղթահարման ճիգերը: Նրանք, ովքեր դիմադրում են իրենց վախերին և գտնում են դրանց արտահայտման միջոցները, ի վերջո հաղթանակում են վախերին, իսկ նրանք, ովքեր խուսափում են իրենց վախերից և չեն արտահայտում դրանք, ձեռք են բերում պաշտպանական ինքնազուսուցման վարքագիծ: Հետևելով այս տեսությանը՝ կարող ենք նշել, որ թե՛ Հյուզի, թե՛ Թրանսթրոմների պարագայում երկուսն էլ միանշանակ ընտրում են իրենց վախերի մասին արտահայտվելու եղանակը՝ հաղթահարելով իրենց մեջ կուտակված սպառնալիքները, սակայն միաժամանակ այդ վախերի մա-

սին դրսևորումը էներգետիկ տիեզերական ուժով քաշում է նրանց կաշուն մտքերն ու գաղափարները և, ցավոք սրտի, իրագործում:

Այսպիսով, հանգում ենք այն եզրակացությանը, որ Թեդ Հյուզ և Թոմաս Թրանսթրոմեր պոետների միֆաստեղծ պոետական ընկալման ճանապարհը անցնում է հոգեբանական տարբեր տեսությունների միջով, որոնք իրենց նշանակությամբ և կարևորությամբ ուղենշել են երկու հեղինակների բազմաբովանդակ պոետական ուղեծիրը: Երկու բանաստեղծների դեպքում էլ, ինչպես տեսանելի է, արտահայտված է հոգեբանական ներքին զգացողությունները՝ համեմված հոգեկան էներգիաներով: Հոգեբանական տարաբնույթ վիճակներն ու կորստի ու մահվան վախի սպառնալիքը դառնում են առանցքային կոնցեպտուալ թեմա, որի տողատակերում նշմարվում է նրանց գիտակցականի և ենթագիտակցականի պայքարում ստացված արդյունքը՝ ստեղծագործության տեսքով:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Maslow A. Motivation and personality. New York: Harper and Brothers, 1954.
2. Goble F. The Third Force: The Psychology of Abraham Maslow. Richmond, CA: Maurice Massett Publishing, 1970.
3. Maslow A. A Theory of Human Motivation // *Psychological Review*, № 50. CA: 1943.
4. Tranströmer T. The Great Enigma: New Collected Poems, transl. by Robin Fulton. UK: 2006.
5. Collected poems of Ted Hughes (edited by Paul Reegan), Faber and Faber. UK: 2005.

А. БРЯН – Теория потребностей Абраама Маслоу как проявление поэтического видения в поэзии Т. Хьюза и Т. Транстромера. – Мифотворческий процесс поэтического восприятия Теда Хьюза и Томаса Транстромера осуществляется посредством разных психологических теорий. Всевозможные психологические ситуации, боль утраты и угроза страха смерти становятся магистральными темами их поэзии, где просматриваются парадоксальность сознательного и бессознательного этих поэтов, воплощенная в их поэтическом видении. Тед Хьюз и Томас Транстример культивируют свой поэтический дар и достигают самореализации посредством теории Абраама Маслоу.

Ключевые слова: мифотворение, теория потребностей Абраама Маслоу, поэтическое видение, самореализация, сознательное, бессознательное, мировоззрение, поэтическая энергия

A. BRYAN – *Abraham Maslow’s Theory of Needs as the Means of Expression of Poetical Vision in T. Hughes and T. Tranströmer’s Poetry.* – Ted Hughes and Tomas Tranströmer’s mythmaking process of their poetical perception is revealed through different psychological theories. Various psychological conditions as well as the threat of loss and the fear of the death were gradually becoming the main conceptual axis of their poetry around which the paradox of their conscious and unconscious is observed. Ted Hughes and Tomas Tranströmer are realizing their creative potential applying the Abraham Maslow’s self-actualization theory.

Key words: mythmaking, Abraham Maslow’s needs theory, poetic vision, self-actualization, conscious, unconscious, worldview, poetic energy